

En handlingskraftig regering?

Socialdemokrater har länge med förtjusning odlat myten om att socialdemokratin har en särskild regeringskompetens. En del borgerligt sinnade personer har stundtals sett detta som en positiv sida hos socialdemokratin. "Säga vad man vill, men regera kan de". "Hantera facket kan de". "De vet iallafall vad de vill". Visserligen kan man ifrågasätta det positiva i en regering som med handlingskraft, målmedvetenhet och goda relationer till facket höjer skatter, drar in vinster från näringslivet, förbjuder privata alternativ och inför löntagarfonder. Icke desto mindre kan det finnas skäl inför möjligheten av en borgerlig regeringsbildning att diskutera vad som döljer sig bakom myterna om handlingskraft.

Om handlingskraft och kompetens skall ha något reellt innehåll bör det relateras till de problem som måste lösas. En regering som fattar en lång rad beslut är inte nödvändigtvis handlingskraftig. Handlingskraft måste avse förmågan att med kraft lösa svåra problem, ity det är sådana och inte lätta problem som fordrar handlingskraft.

Med ett sådant synsätt på vad handlingskraft är blir beundran inför den socialdemokratiska regeringens handlingskraft genast något mer begränsad.

Genomgående har regeringen Palme valt den lätta lösningen utan någon hänsyn till att den inte räcker. Devalveringen var ett sätt att försöka undvika de strukturella obalanser som är grunden till Sveriges problem. Devalverar man ökar nästan definitionsmässigt exporten men också inflation och utlandsskuld. Medan devalveringseffekten idag är i praktiken avklingad står vi kvar med en

väsentligt högre inflation än våra konkurrentländer och en väsentligt högre utlandsskuld. De strukturella problemen är inte mer lösta än de var 1982.

I stället för att ta itu med dessa problem har regeringen försökt lösa *sina* problem genom att tillmötesgå LO vad gäller löntagarfonder, förbud mot Pyslingen, avhoppet från marginalsattsänkningarna och genom att ingå dubbelbeskattningsavtal med LO som ger fackmedlemmar en skattereduktion motsvarande fackavgiften.

Genom att regeringen inte förmått att göra det som dess finansminister åtminstone talat om – skapa företagsvänliga villkor, möjlighet för privata alternativ och besparingar – har den tvingats ta itu med ytterligare ett *eget* problem, nämligen att nedbrinka det synliga budgetunderskottet inför valet. Detta är betydligt lättare än att ta itu med Sveriges problem, nämligen den utgiftsstruktur som skapar budgetunderskottet.

I syfte att lösa sitt eget problem har socialdemokratin höjt 75 skatter om till sammans 30 miljarder. Det motsvarar ungefär 8 500 kr per hushåll. Därmed har man undvikit att göra besparingar som kunde varit svåra att förklara för den ideologiskt medvetna delen av partiet. I stället har man gjort *sitt* problem till hushållens problem.

Avtalsrörelsen 1984 ledde till för höga påslag på grund av att regeringen lät de offentliganställda gå först. Därigenom försökte man skapa sig bättre relationer med facket. Därigenom gjorde man också det *egna* problemet, förhållandet regeringen – facket, till landets problem.

Underskottet i budgeten för 1984/85 är lägre än tidigare underskott. Det beror

på att man lagt undan ca 10 miljarder att redovisas på andra ställen. Det beror också på att kombinationen av internationell högkonjunktur, höjda löner och höjda skatter ger statskassan väsentligt högre inkomster samtidigt som högkonjunkturen inte ställer krav på några extra kostnader. Problemet med för höga skatter och för stora utgifter har man där emot inte gjort någonting åt. Tvärtom.

Så ser Sveriges ekonomi ut inför nästa lågkonjunktur. Enda skillnaden gentemot 1974 och 1975, då samma utveckling skapade krisen 1976, med svenska marknadsförluster på 10 % utomlands, är att arbetslösheten idag är väsentligt högre. Som ett mått på handlingskraft är det varken hedrande för regeringen eller för Kjell-Olof Feldt.

I själva verket har man visat att man är sämre att hantera facket och andra eftersom man i praktiken styrs av facket.

De enskilda statsråden har ej heller visat någon bländande uppvisning i kompetens. Kjell-Olof Feldt har tillåtit utvecklingen att sköta sig själv, assisterad med skattehöjningar. Lena Hjelm-Walén och Anita Gradin har lagt fram undermåliga propositioner till riksdagen. När frågan "vem står för kompetensen" ställs, blir svaren få. Bodström? Bodström? Eller Göransson som har schabblat till det med Sveriges Radio? Palme med sina affärer?

Dessa reflektioner förtjänar att göras när allt fler frågar vad en borgerlig regering skall göra. Vad skall socialdemokratin göra? Höja skatterna i en lågkonjunktur? Förbjuda privata alternativ när oförentliga tvingas stänga? Kontrollera ännu mera? Nedrusta ytterligare?

De borgerliga har trots allt två saker, som socialdemokratin saknar, som ger dem en chans att visa handlingskraft. Dels har man något som innebär ny politik baserad på en tilltro till marknadsekonomin. Dels har man en politik med besparingar, skattesänkningar och privatiseringar som tar sikte på att lösa Sveriges egentliga problem.

Handlingskraften hos en borgerlig regering kommer att bedömas efter med vilken kraft man förmår ta itu med dessa problem i stället för att försjunka i sina egna problem.

De manifestationer som diverse centerpolitiker kommer att ägna våren åt bör inte skapa nervositet och en vändning av uppmärksamheten mot de egna problemen. När allt kommer omkring har borgerlig enighet aldrig uppnåtts genom kompromisser utan genom ståndaktighet kring en idé och ett ökat opinionsstöd för denna. Kollektivanslutningen, löntagarfonderna, besparingsbehovet, synen på marknadsekonomin och privatiseringar är några exempel på hur förändringens vind kan blåsa fram över de borgerliga partierna om deras väljaropinion rör sig mot det parti som mest står för förändring i en tid då förändringar behövs.

Moderata Samlingspartiet har ingen anledning att kompromissa före valet för att visa sin kompromissvilja. Däremot skall man visa att man med sin politik kan ge en borgerlig regering en handlingskraft för att möta Sveriges problem. Det är opinionen bland väljarna som avgör utrymmet för de tre partiernas agerande efter ett eventuellt skifte av majoriteten i Sveriges riksdag.